

Exam.Code:0310
Sub. Code: 2677

2071
M.A. (Economics) Fourth Semester
MAECO-401: Economics of Growth and Development
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 80

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. 1 which is compulsory and selecting one question from each Unit.

x-x-x

- I. Explain any ten of the following:-
- Structural change.
 - Occupational structure.
 - Augmented Kuznets' Curve.
 - Rural-Urban Migration.
 - Todaro's views on Agriculture industry interface.
 - What is the rationale behind unbalanced growth strategy?
 - Distinguish between balanced and unbalanced growth.
 - Global market.
 - Objectives of investment criteria.
 - Social marginal product criteria.
 - Planning by direction.
 - Problems of foreign aid.
 - Salient features of Washington Consensus.
 - Is planning relevant under present liberalized regime?
 - What are MNCs?

(10×2)

UNIT – I

- II. What type of structural changes in GDP are necessary for economic development? (15)
- III. Explain Kuznets' inverted U-hypothesis? What are its limitations? (15)

UNIT – II

- IV. Compare and contrast the main features of Lewis and Rannis and Fei Models in the light of the experiences of UDCs. (15)
- V. Is it time to say that technique of unbalanced growth is a means of achieving the goal of balanced growth? Give reasons to your answer. (15)

UNIT – III

- VI. Examine the economics of foreign aid. To what extent excessive dependence on foreign aid is desirable in underdeveloped economics? (15)
- VII. Critically examine the role of FDI and MNCs from the standpoint of technology transfer and development in the third world countries. (15)

UNIT – IV

- VIII. State the contradiction between market and the planning. Can both of them co-exist? (15)
- IX. Critically examine the economic functions of the state. (15)

x-x-x

(Hindi and Punjabi versions enclosed)

P.T.O.

(2)

ਨੋਟ: ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਪਾँਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉਤਰ ਦੇਂ। ਪ੍ਰਤ੍ਯੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਦੇ ਏਕ-ਏਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਾ ਚਯਨ ਕਰੇਂ। ਪ੍ਰਸ਼ਨ-1 ਅਨਿਵਾਰਯ ਹੈ।

**_*_

1. ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀਂ ਦੁਸ੍ਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਕਾ ਉਤਰ ਦੀਯੋ:-

- (ਕ) ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਵਰਤਨ।
- (ਖ) ਵ੍ਯਾਵਸਾਯਿਕ. ਸੰਰਚਨਾ।
- (ਗ) ਸੰਵਰ੍ਥਿਤ ਕੁਯੇਟ ਵਰ੍ਥ
- (ਘ) ਗ੍ਰਾਮੀਯ-ਸ਼ਾਹਰੀ ਪ੍ਰਵਾਸ।
- (ਙ.) ਕ੍ਰਿਪਿ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਪਰ ਟੋਡਾਰੋ ਕੇ ਵਿਚਾਰ।
- (ਚ) ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਰਧਨੀਤਿ ਕੇ ਪੀਛੇ ਕ੍ਯਾ ਤਰ੍ਕ ਹੈ?
- (ਛ) ਸੰਤੁਲਿਤ ਔਰ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਮੇਂ ਭੇਦ।
- (ਜ) ਵੈਸ਼ਿਵਕ ਬਾਯਾਰ।
- (ਝ) ਨਿਵੇਸ਼ ਮਾਨਦੰਡ ਕੇ ਉਦੇਸ਼ਯ।
- (ਞ) ਸਾਮਾਯਿਕ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਮਾਨਦੰਡ।
- (ਟ) ਨਿਰ್ದੇਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਯੋਯਨਾ ਬਨਾਨਾ।
- (ਠ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕੀ ਸਮਸ੍ਯਾਏਂ।
- (ਡ) ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਆਮ ਸਹਮਤਿ ਕੀ ਮੁਖ੍ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਏਂ।
- (ਢ) ਕ੍ਯਾ ਵਰ੍ਤਮਾਨ ਉਦਾਰੀਕ੍ਰਿਤ ਸ਼ਾਸਨ ਕੇ ਤਹਤ ਨਿਯੋਯਨ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਹੈ?
- (ਙ) ਬਹੁਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਕੰਪਨਿਯਾਂ ਕ੍ਯਾ ਹੈਂ?

ਭਾਗ-1

2. ਆਰ੍ਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਲਿਏ ਯੀਡੀਪੀ ਮੇਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕੇ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਵਸ਼ਯਕ ਹੈ?
3. ਕੁਯੇਟ੍ਰ ਦੁਸ੍ਰ ਕੀ ਉਲਟੀ ਯੂ-ਪਰਿਕਲਪਨਾ ਕੀ ਵ੍ਯਾਖ੍ਯਾ ਕੀਯੋ। ਇਸਕੀ ਸੀਮਾਏਂ ਕ੍ਯਾ ਹੈ?

ਭਾਗ-2

4. ਯੂਡੀਸੀ ਕੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਕੇ ਆਲੋਕ ਮੇਂ ਲੁਏਂਸ ਔਰ ਰੈਨਿਸ ਔਰ ਫੀ ਮਾਡਲ ਕੀ ਮੁਖ੍ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਔਂ ਕੀ ਤੁਲਨਾ ਔਰ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਔਂ ਕਾ ਵਰ੍ਥਨ ਕੀਯੋ।
5. ਕ੍ਯਾ ਯਹ ਕਹਨੇ ਕਾ ਸਮਯ ਆ ਗਯਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਤਕਨੀਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਲਕ੍ਯ ਕੋ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਕਾ ਏਕ ਸਾਧਨ ਹੈ? ਅਪਨੇ ਉਤਰ ਕੇ ਪਖ਼ ਮੇਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੀਯੋ।

ਭਾਗ-3

6. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਯਤਾ ਕੇ ਅਰ੍ਥਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਕਾ ਪਰੀਖ੍ਯੋਗ ਕੀਯੋ। ਅਵਿਕਸਿਤ ਅਰ੍ਥਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਮੇਂ ਕਿਸ ਹਦ ਤਕ ਅਤ੍ਯਥਿਕ ਨਿਰ੍ਥਰਤਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਯਤਾ ਵਾਂਞਨੀਯ ਹੈ?
7. ਤੀਸਰੀ ਦੁਨਿਯਾ ਕੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਮੇਂ ਪ੍ਰਾਯੋਗਿਕੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਔਰ ਵਿਕਾਸ ਕੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੇ ਏਫਡੀਆਈ ਔਰ ਬਹੁਰਾਸ਼ਟ੍ਰੀਯ ਕੰਪਨਿਯਾਂ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਕਾ ਸਮਾਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖ੍ਯੋਗ ਕੀਯੋ।

ਭਾਗ-4

8. ਬਾਯਾਰ ਔਰ ਨਿਯੋਯਨ ਕੇ ਮਧ੍ਯ ਅਨ੍ਤਰਵਿਰੋਧ ਕਾ ਵਰ੍ਥਨ ਕੀਯੋ। ਕ੍ਯਾ ਤਬ ਦੋਨਾਂ ਸਹ-ਅਸਤਿਤਵ ਮੇਂ ਆ ਸਕਦੇ ਹੈਂ?
9. ਰਾਯ ਕੇ ਆਰ੍ਥਿਕ ਕਾਯਾਂ ਕਾ ਸਮਾਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖ੍ਯੋਗ ਕੀਯੋ।

**_*_

(3)

ਨੋਟ: ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਾਗ (1-4) ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

**_*_

1. ਹੇਠਾਂ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਦੁਸ੍ਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਲਿਖੋ:-

- (ੳ) ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀ.
- (ਅ) ਕਿੱਤਾਮਈ ਢਾਂਚਾ
- (ੲ) ਸੰਵਰਧਤ ਕੁਜਨੇਟਸ ਦਾ ਵੱਕਰ
- (ਸ) ਪੇਂਡੂ-ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਰਵਾਸ
- (ਹ) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਦਯੋਗ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ 'ਤੇ ਟੋਡਰੋ ਦੇ ਵਿਚਾਰ.
- (ਕ) ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਪਿੱਛੇ ਕੀ ਤਰਕ ਹੈ?
- (ਖ) ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ.
- (ਗ) ਵਿਸ਼ਵਿਕ ਮਾਰਕੀਟ.
- (ਘ) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼.
- (ਙ) ਸਮਾਜਿਕ ਸੀਮਾਂਤ ਦੇ ਉਤਪਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ.
- (ਚ) ਦਿਸ਼ਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ.
- (ਛ) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ.
- (ਜ) ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ.
- (ਝ) ਕੀ ਮੌਜੂਦਾ ਉਦਾਰੀ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ?
- (ਞ) ਬਹੁਰਾਸ਼ਟਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ (ਐਮ.ਐਨ.ਸੀ) ਕੀ ਹਨ?

ਭਾਗ-1

2. ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਜੀਡੀਪੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਐਮ.ਐਨ. ਦੀਆਂ ਢਾਂਚਾਗਤ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ?
3. ਕੁਜਨੇਟਸ ਦੀ 'ਉਲਟੀ ਯੂ-ਪਰਿਕਲਪਨਾ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ. ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਭਾਗ-2

4. ਯੂਡੀਸੀ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਲੇਵਿਸ ਅਤੇ ਰੈਨਿਸ ਅਤੇ ਫੀ ਮਾਡਲਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣਾਵਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ.
5. ਕੀ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਤਕਨੀਕ ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਇਕ ਸਾਧਨ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ.

ਭਾਗ-3

6. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੋ. ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਘੱਟ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ?
7. ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੇ ਤਬਾਦਲੇ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਐਫਡੀਆਈ ਅਤੇ ਐਮਐਨਸੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰੋ.

ਭਾਗ-4

8. ਮਾਰਕੀਟ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੇ ਵਿਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ. ਕੀ ਫਿਰ ਦੋਵੇਂ ਸਹਿ ਅਸਿੱਤਵ ਵਿਚ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ?
9. ਰਾਜ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾਤਮਕ ਜਾਂਚ ਕਰੋ.

**_*_